

JEL Classification: C 10; C 13; D 81

Нужна Оксана, к.е.н., доцент
 Луцький національний технічний університет
<https://orcid.org/0000-0002-4629-4011>

o_nuzhna@ukr.net

Oksana Nuzhna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
 Lutsk National Technical University
<https://orcid.org/0000-0002-4629-4011>

o_nuzhna@ukr.net

Тлущкевич Наталія, к.е.н., доцент
 Луцький національний технічний університет
<https://orcid.org/0000-0002-8369-185X>

n_tluchkevych@ukr.net

Nataliia Tluchkevych, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
 Lutsk National Technical University
<https://orcid.org/0000-0002-8369-185X>

n_tluchkevych@ukr.net

Писаренко Тетяна, к.е.н., доцент
 Луцький національний технічний університет
<https://orcid.org/0000-0001-5018-0546>

pisarenko.tatyana@gmail.com

Tatyana Pisarenko, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
 Lutsk National Technical University
<https://orcid.org/0000-0001-5018-0546>

pisarenko.tatyana@gmail.com

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена практичним аспектам кількісної оцінки ступеня ризику у відносному вираженні як важливої складової управління ризиком. Мета дослідження – провести кількісну оцінку ступеня ризику здійснення господарської діяльності на підприємствах України загалом і з розподілом за розмірами, на основі порівняння отриманих результатів виявити найбільш привабливі для інвестицій види діяльності з точки зору найменшого рівня ризику. Обґрунтовано доцільність застосування для кількісної оцінки ступеня ризику статистичного методу, який базується на методі екстраполяції й полягає у дослідженні зафіксованих у минулому стійких тенденцій економічного розвитку та припущенні, що в майбутньому ці тенденції зберуться. За рівень ризику у відносному вираженні було прийнято відношення величини збитків до загальної вартості майна (підсумку балансу) підприємств. Таким чином, фактично було проведено оцінку ймовірності виникнення збитків на підприємствах різних видів діяльності, що дозволило порівняти рівень ризику в різних галузях та сферах діяльності та зорієнтувати інвесторів у прийнятті рішень щодо потенційно привабливих видів економічної діяльності. З'ясовано, що найбільш привабливими для вкладання коштів через відсутність збиткових підприємств у 2021 році є великі підприємства таких видів економічної діяльності, як тимчасове розміщення й організація харчування, фінансова та страхова діяльність, операції з нерухомим майном, а також професійна, наукова та технічна діяльність. Встановлено, що найбільший рівень ризику в розрізі розмірів підприємств спостерігається для таких видів діяльності: мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (для всіх підприємств), постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря і добувна промисловість і розроблення кар'єрів (для середніх підприємств), освіта (для малих підприємств). Значною мірою це пояснюється впливом пандемії коронавірусу у 2021 році. Зазначимо, що достовірна оцінка ризиків в умовах війни вимагає подальших досліджень і проведення аналізу з урахуванням нових політичних та економічних факторів впливу.

Ключові слова: великі підприємства, економічний ризик, малі підприємства, ризик, оцінка ризиків, середні підприємства.

ASSESSMENT OF ECONOMIC RISKS IN UKRAINIAN ENTERPRISES: MANAGEMENT ASPECT

The article is devoted to practical aspects of quantitative assessment of the degree of risk in relative terms as an important component of risk management. The purpose of the research is to conduct a quantitative assessment of the degree of risk of economic activity at Ukrainian enterprises in general and with a distribution by size, based on the comparison of the obtained results to identify the most attractive for investment types of activity from the point of view of the lowest level of risk. The expediency of using a statistical method based on the extrapolation method for the quantitative assessment of the risk level is based on the study of sustainable economic development trends recorded in the past and the assumption that these trends will be preserved in the future. The ratio of the amount of losses to the total value of the property (summary of the balance sheet) of the enterprises was taken as the level of risk in relative terms. Thus, in fact, an assessment of the probability of losses at enterprises of various types of activity was carried out, which made it possible to compare the level of risk in various industries and spheres of activity and guide investors in making decisions about potentially attractive types of economic activity. It was found that the most attractive for investing funds due to the absence of loss-making enterprises in 2021 are large enterprises of such types of economic activities as temporary accommodation and catering, financial and insurance activities, real estate transactions, as well as professional, scientific and technical activities. It has been established that the highest level of risk in terms of enterprise size is observed for the following types of activities: arts, sports, entertainment and recreation (for all enterprises), supply of electricity, gas, steam and air conditioning, and mining and quarrying (for medium-sized enterprises), education (for small businesses). This is largely due to the impact of the coronavirus pandemic in 2021. It should be noted that a reliable assessment of risks in the conditions of war requires further research and analysis taking into account new political and economic factors of influence.

Keywords: large enterprises, economic risk, small enterprises, risk, risk assessment, medium-sized enterprises.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Діяльність суб'єктів господарювання супроводжується цілим спектром ризиків, серед яких вчені особливо виділяють економічний ризик як вартісний вираз «... наслідків реалізації загрози або шансу, ймовірність яких обумовлена впливом події або групи подій, що слугують джерелом ризику, на об'єкт» (Васильєва та ін., 2015). Оцінка економічного ризику є важливим інструментом в обґрунтуванні управлінських рішень щодо ідентифікації та управління ризиками в умовах нестабільності.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питання аналізу та оцінки ризиків є важливою складовою сучасної теорії управління ризиком і вчені приділяють значну увагу в своїх дослідженнях зазначеним проблемам. Так, автори навчальних посібників висвітлюють теоретичні й методичні аспекти ризикології: розглядають методи оцінки та управління економічним ризиком (Васильєва та ін., 2015), моделюють економічні ризики і ризикові ситуації (Івченко, 2007). Ґрунтовні монографічні дослідження вітчизняних науковців стосуються теоретичних та практичних аспектів ризикології в економіці та підприємстві (Вітлінський та Великоіваненко, 2004); економічної оцінки ризику діяльності підприємств (Внукова, Смоляк, 2006); діагностики ризику діяльності підприємства (Лук'янова, 2007); методології, моделей, методів управління та прийняття рішень щодо ризику, безпеки, криз і сталого розвитку в економіці (Рамазанов та ін., 2012). Автори наукових статей досліджують актуальні проблеми управління ризиком в нових соціально-економічних умовах, зокрема, аналіз оцінки ризиків як інструмент сталого розвитку підприємництва в умовах глобальних викликів та коронакризи (Волошина-Сідей, 2021), методи аналізу фінансових ризиків (Зоріна, 2020), управління фінансово-економічними ризиками підприємства на основі довгострокової моделі розвитку (Кравченко та Крижановська, 2017), аналіз методів оцінки підприємницького ризику (Білоцерківський, 2021).

Незважаючи на значні напрацювання вчених в питаннях ризикології, вважаємо за доцільне застосувати на реальних даних статистичний метод і подати відносну оцінку ступеня ризику на підприємствах України в розрізі видів діяльності, а також обґрунтувати доцільність її використання при прийнятті управлінських рішень.

Цілі статті. Мета дослідження – провести кількісну оцінку ступеня ризику здійснення господарської діяльності на підприємствах України загалом і з розподілом за розмірами, на основі порівняння отриманих результатів виявити найбільш привабливі для інвестицій види діяльності з точки зору найменшого рівня ризику.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Одним із традиційних методів кількісної оцінки ступеня ризику є статистичний, який базується на методі екстраполяції й полягає у дослідженні зафіксованих у минулому стійких тенденцій економічного розвитку та припущенні, що в майбутньому ці тенденції зберуться.

Вчені зазначають, що для кількісної оцінки рівня втрат використовують коефіцієнт ризику, який розраховується як відношення можливих втрат до обсягу власних засобів суб'єкта господарювання (Васильєва та ін., 2015). У відносному вираженні оцінка ступеня ризику, визначається як відношення величини збитків до деякої бази, за яку приймають або майно підприємця, або загальні витрати ресурсів на даний вид підприємницької діяльності, або очікуваний прибуток від даного виду підприємницької діяльності (Вітлінський та ін., 2002).

Отже, враховуючи описані вище методики, проведемо кількісну оцінку ступеня ризику для підприємств України загалом і з розподілом їх за розмірами за 2021 рік на основі даних Державної служби статистики України.

За рівень ризику у відносному вираженні приймемо відношення величини збитків до загальної вартості майна (підсумку балансу) підприємств. Таким чином, фактично буде оцінена ймовірність виникнення збитків на підприємствах різних видів діяльності, що дозволить порівняти рівень ризику в різних галузях та сферах діяльності та зорієнтувати інвесторів у прийнятті рішень щодо потенційно привабливих видів економічної діяльності.

Результати проведених розрахунків щодо кількісної оцінки ступеня ризику для підприємств України загалом і з розподілом за розмірами у 2021 році у розрізі видів діяльності подано у таблиці 1.

Таблиця 1. Кількісна оцінка ступеня ризику для підприємств України загалом і з розподілом за розмірами у 2021 році у розрізі видів діяльності *

Вид діяльності	Код КВЕД	Рівень ризику			
		всі підприємства	великі підприємства	середні підприємства	малі підприємства
Усього	Всього	0,016	0,011	0,022	0,017
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	0,006	0,004	0,005	0,009
Промисловість	B+C+D+E	0,020	0,011	0,036	0,017
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B	0,011	0,002	0,056	0,032
Переробна промисловість	C	0,013	0,010	0,018	0,019
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	D	0,035	0,023	0,058	0,012
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	E	0,037	0,052	0,035	0,026
Будівництво	F	0,014	0,00001	0,010	0,017
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	0,013	0,009	0,015	0,014
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H	0,025	0,026	0,022	0,029
Тимчасове розміщення й організація харчування	I	0,030	0	0,033	0,033
Інформація та телекомунікації	J	0,027	0,007	0,042	0,054
Фінансова та страхова діяльність	K	0,012	0	0,010	0,015
Операції з нерухомим майном	L	0,023	0	0,037	0,019
Професійна, наукова та технічна діяльність	M	0,007	0	0,008	0,023
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	0,013	0,003	0,014	0,018
Освіта	P	0,049	-	0,022	0,077
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q	0,023	0,016	0,022	0,047
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R	0,077	0,185	0,056	0,051
Надання інших видів послуг	S	0,017	-	0,013	0,021

* розрахунки автора.

За даними таблиці 1 можемо зробити висновок, що найбільш привабливими для вкладання коштів через відсутність збиткових підприємств у 2021 році є великі підприємства таких видів економічної діяльності, як тимчасове розміщення й організація харчування (секція G), фінансова та страхова діяльність (секція K), операції з нерухомим майном (секція L), а також професійна, наукова та технічна діяльність (секція M).

Якщо аналізувати отримані результати в розрізі видів діяльності, то можна вирізнити три групи підприємств:

1) рівень ризику менший порівняно з загальними показниками по економіці для підприємств загалом і з розподілом за розмірами по таких видах діяльності: сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство (секція A), будівництво (секція F), оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (секція G), фінансова та страхова діяльність (секція K);

2) рівень ризику більший порівняно з загальними показниками по економіці для підприємств загалом і з розподілом за розмірами по таких видах діяльності: водопостачання; каналізація, поводження з відходами (секція E), транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (секція H), освіта (секція P), охорона здоров'я та надання соціальної допомоги (секція Q), мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (секція R);

3) немає однозначної відповідності й рівень ризику залежно від розміру підприємств або більший, або менший порівняно з загальними показниками по економіці, по таких видах діяльності: добувна промисловість і розроблення кар'єрів (секція B), переробна промисловість (секція C), постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (секція D), тимчасове розміщування й організація харчування (секція I), інформація та телекомунікації (секція J), операції з нерухомим майном (секція L), професійна, наукова та технічна діяльність (секція M), діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (секція N), надання інших видів послуг (секція S).

Графічно отримані результати відносної оцінки ступеня ризику для підприємств України у 2021 році подано на рис. 1. Отже, найбільший рівень ризику в розрізі розмірів підприємств спостерігається для таких видів діяльності:

– мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (секція R) – всі підприємства (рівень ризику 0,077), великі підприємства (рівень ризику 0,185), середні підприємства (рівень ризику 0,056);

– постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (секція D) і добувна промисловість і розроблення кар'єрів (секція B) – середні підприємства (рівень ризику відповідно 0,058 і 0,056);

– освіта (секція P) – малі підприємства (рівень ризику 0,077).

Враховуючи економічний зміст показника, який ми прийняли за відносну оцінку ступеня ризику, можемо зробити висновок про отриману суму збитку на одну гривню майна підприємств загалом по всіх видах діяльності: на кожну гривню загального капіталу підприємств України припадає чистого прибутку 1,6 коп (ймовірність виникнення збитків становить 1,6%), в тому числі для великих підприємств відповідні значення складають 1,1 коп (1,1%), для середніх 2,2 коп (2,2%) і для малих підприємств 1,7 коп (1,7%). Отже, найбільший рівень ризику виявився по групі середніх підприємств, а найменший – по групі великих підприємств. Для малих підприємств рівень ризику (0,017) лише дещо перевищує показник ризику загалом по підприємствах України (0,016).

Отримані результати можуть слугувати основою при прийнятті управлінських рішень щодо інвестування коштів і націлити інвесторів на потенційно привабливі сфери діяльності і навіть вибрати у них підприємства певного розміру (великі, середні чи малі).

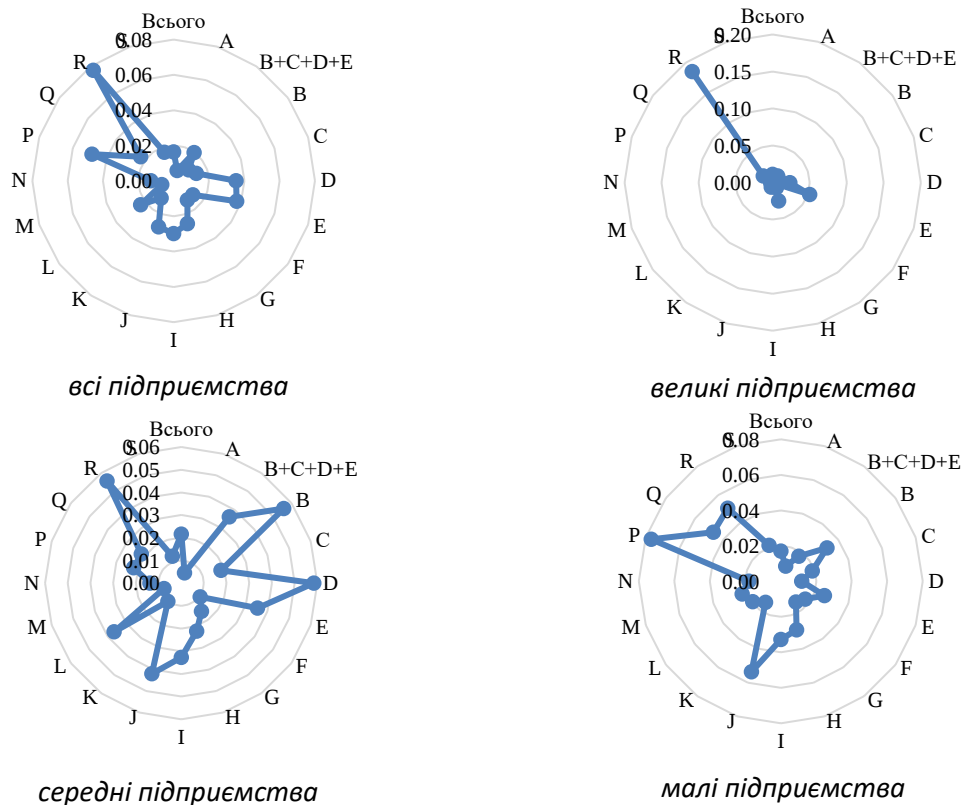

Рис. 1. Результати відносної оцінки ризиків для підприємств України загалом і з розподілом за розмірами у 2021 році*

* побудовано автором на основі власних розрахунків.

Для самих суб'єктів господарювання кількісна оцінка ступеня ризику є індикатором ефективності господарської діяльності, спрямованим на виявлення причин відхилень від запланованих показників і прийняття управлінських рішень щодо зменшення ступеня ризику шляхом передачі ризиків, організації попереджувальних заходів тощо.

Висновки, обговорення та рекомендації. Таким чином, нами подано відносну оцінку рівня ризику підприємств України загалом і з розподілом за розмірами, а також у розрізі видів діяльності. Зважаючи на те, що аналіз проводився на основі статистичних даних за 2021 рік, коли значних масштабів набула пандемія коронавірусної інфекції, значною мірою саме цими причинами можна пояснити досить високі порівняно з загальними показниками по економіці показники рівня ризику для підприємств таких сфер діяльності, як освіта; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність.

Зазначимо, що екстраполювати отримані нами результати щодо відносної оцінки ризиків на 2022 рік і на подальші періоди в даних час не видається можливим з достатньою точністю, оскільки війна і пов'язані з нею ризики форс-мажорної групи внесли значні корективи у діяльність підприємств більшості сфер економіки України. Достовірна оцінка ризиків в таких обставинах вимагає подальших досліджень і проведення аналізу з урахуванням нових політичних та економічних факторів впливу. Однак вважаємо, що запропонована методика відносної оцінки ступеня ризику може застосовуватись в обґрунтуванні раціональних управлінських рішень стосовно мінімізації ризику при інвестуванні коштів.

Авторські внески:

Концептуалізація: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Зберігання даних: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Формальний аналіз: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Придбання фінансування: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Розслідування: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Методика: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Адміністрація проекту: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Ресурси: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Нагляд: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Підтвердження: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Візуалізація: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія
 Написання: Нужна Оксана, Писаренко Тетяна, Тлущкевич Наталія

Список бібліографічного опису:

1. Білоцерківський О.Б. (2021). Аналіз методів оцінки підприємницького ризику. *Вісник НТУ «ХПІ» (Економічні науки)*. №4. С. 65-70. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/58277/3/visnyk_KhPI_2021_4_EN_Bilotserkivskiy_Analiz_metodiv.pdf (дата звернення: 18.01.2023).
2. Васильєва Т.А., Леонов С.В., & Кривич Я.М. (2015). Економічний ризик: методи оцінки та управління: навчальний посібник. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ». 208 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50229/5/Ekonomichnyi_ryzyk%20.pdf (дата звернення: 18.01.2023).
3. Вітлінський В.В., & Великоіваненко Г.І. (2004). Ризикологія в економіці та підприємстві: монографія. Київ: КНЕУ. 480 с.
4. Внукова Н.М., & Смоляк В.А. (2006). Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики: монографія. Харків: ІНЖЕК. 182 с.
5. Волошина-Сідей В.В. (2021). Аналіз оцінки ризиків як інструмент сталого розвитку підприємництва в умовах глобальних викликів та коронакризи. *Приазовський економічний вісник*. Вип. 2(25). 2021. С. 72-76. URL: http://rev.kpi.zp.ua/journals/2021/2_25_ukr/15.pdf (дата звернення: 22.01.2023).
6. Зоріна О.А. (2020). Методи аналізу фінансових ризиків. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку контролю і аналізу*. №2(20). С. 221-229.
7. Івченко І.Ю. (2007). Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 344 с.
8. Кравченко В., & Крижановська Г. (2017). Управління фінансово-економічними ризиками підприємства на основі довгострокової моделі розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. №3. С. 82-102. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nv_2017_3_9.pdf (дата звернення: 22.01.2023).
9. Лук'янова В.В. (2007). Діагностика ризику діяльності підприємства: монографія. Хмельницький: В.В. Ковальський. 312 с.
10. Необоротні та оборотні активи, власний капітал та зобов'язання підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2013-2021). Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 18.01.2023).
11. Рамазанов С.К., Бурбело О.А., & Вітлінський В.В. та ін. (2012). Ризики, безпека, кризи і сталий розвиток в економіці: методології, моделі, методи управління та прийняття рішень: монографія / Під заг. ред. проф. С.К. Рамазанова. Луганськ: Ноулідж, 948 с.
12. Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010-2021). Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 18.01.2023).

References:

1. Bilotserkivskiy, O.B. (2021). Analiz metodiv otsinky pidpriemnytskoho ryzyku [Analysis of business risk assessment methods]. *Visnyk NTU «KhPI» (Ekonomiczni nauky) – Bulletin of NTU «KhPI» (Economic Sciences)*, 4, pp. 65-70. Retrieved from http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/58277/3/visnyk_KhPI_2021_4_EN_Bilotserkivskiy_Analiz_metodiv.pdf (accessed 18 January 2023). [in Ukrainian].
2. Vasyliieva, T.A., Lieonov, S.V., & Kryvyich, Ya.M. (2015). Ekonomichnyi ryzyk: metody otsinky ta upravlinnia [Economic risk: assessment and management methods] Sumy: DVNZ «UABS NBU», 208 p. Retrieved from https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50229/5/Ekonomichnyi_ryzyk%20.pdf (accessed 18 January 2023). [in Ukrainian].
3. Vitlinskiy, V.V., & Velykoivanenko, H.I. (2004). Ryzykologhiia v ekonomitsi ta pidpriemnytstvi: monohrafiia [Riskology in economics and entrepreneurship: monograph]. Kyiv: KNEU. 480 p. [in Ukrainian].

4. Vnukova, N.M., & Smoliak, V.A. (2006). *Ekonomichna otsinka ryzyku diialnosti pidpriemstv: problemy teorii ta praktyky: monohrafiia* [Economic risk assessment of enterprise activity: problems of theory and practice: monograph]. Kharkiv: INZhEK. 182 p. [in Ukrainian].
5. Voloshyna-Sidei, V.V. (2021). Analiz otsinky ryzykiv yak instrument staloho rozvytku pidpriemnytstva v umovakh hlobalnykh vyklykiv ta koronakryzy [Analysis of risk assessment as a tool for the sustainable development of entrepreneurship in the conditions of global challenges and the corona crisis]. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk – Pryazovsky Economic Bulletin*, 2(25), pp. 72-76. Retrieved from http://pev.kpu.zp.ua/journals/2021/2_25_ukr/15.pdf (accessed 22 January 2023). [in Ukrainian].
6. Zorina, O.A. (2020). Metody analizu finansovykh ryzykiv [Methods of financial risk analysis]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhgalterskoho obliku kontroliu i analizu – Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis*, 2(20), pp. 221-229. [in Ukrainian].
7. Ivchenko, I.Iu. (2007). Modeliuvannia ekonomichnykh ryzykiv i ryzykovykh sytuatsii [Modeling of economic risks and risk situations]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. 344 p. [in Ukrainian].
8. Kravchenko, V., & Kryzhanovska, H. (2017). Upravlinnia finansovo-ekonomichnymy ryzykamy pidpriemstva na osnovi dovhostrokovoi modeli rozvytku [Management of financial and economic risks of the enterprise based on a long-term development model]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Scientific Bulletin of Odessa National Economic University*, 3, pp. 82-102. Retrieved from http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nv_2017_3_9.pdf (accessed 22 January 2023). [in Ukrainian].
9. Lukianova, V.V. (2007). *Diahnostyka ryzyku diialnosti pidpriemstva: monohrafiia* [Diagnostics of enterprise activity risk: monograph]. Khmelnytskyi: V.V. Kovalskyi. 312 p. [in Ukrainian].
10. Neoborotni ta oborotni aktyvy, vlasnyi kapital ta zoboviazannia pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva (2013-2021) [Non-negotiable and current assets, equity and liabilities of enterprises by type of economic activity with a breakdown by large, medium, small and microenterprises (2013-2021)]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 18 January 2023). [in Ukrainian].
11. Ramazanov, S.K., Burbelo, O.A., & Vitlinskyi, V.V. at all (2012). *Ryzyky, bezpeka, kryzy i stalyy rozvytok v ekonomitsi: metodolohii, modeli, metody upravlinnia ta pryiniattia rishen: monohrafiia* [Risks, security, crises and sustainable development in the economy: methodologies, models, methods of management and decision-making: monograph]. Luhansk: Noulidzh, 948 p. [in Ukrainian].
12. Chystyi prybutok (zbytok) pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva (2010-2021) [Net profit (loss) of enterprises by type of economic activity with a breakdown by large, medium, small and microenterprises (2010-2021)]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 18 January 2023). [in Ukrainian].

Дата подання публікації 15.01.2023р.